

พฤติกรรมแปลก ๆ ของเด็กออทิสติก

นพ.ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา
จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น

พ่อแม่หลายท่านยังอาจทำใจไม่ได้ เมื่อลูกที่เป็นออทิสติกต้องออกนอกบ้านแล้วแสดงพฤติกรรมแปลก ๆ ในที่สาธารณะ พ่อแม่บางคนรู้สึกอายและน้อยใจที่คนอื่นไม่เข้าใจในความเป็นเด็กออทิสติก เราจะทำให้เด็กออทิสติกได้ใช้ชีวิตร่วมในสังคมโดยปกติได้อย่างไร มีคำแนะนำดังนี้ครับ

การที่เก็บตัวลูกที่เป็นออทิสติกให้อยู่แต่ในบ้าน ไม่กล้าพาออกไปสู่สังคมภายนอก จะมีผลเสียเกิดขึ้นกับเด็กออทิสติกอย่างไร

เป็นที่ทราบกันอยู่แล้วว่าปัญหาที่สำคัญของเด็กออทิสติก คือมีความบกพร่องในทักษะทางสังคม ไม่ค่อยมองหน้าสบตา ไม่ค่อยตอบสนองเวลาเรียก เล่นกับเด็กวัยเดียวกันไม่เป็น ไม่เข้าใจกฎกติกาทางสังคม ซึ่งการเสริมสร้างทักษะสังคมที่ดีที่สุดคือการสอนในสถานการณ์จริง ยังมีสถานการณ์หลากหลายให้เรียนรู้มากเท่าไร เด็กก็จะยิ่งเข้าใจมากขึ้น แสดงออกในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน ได้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

ถ้าเด็กอยู่แต่ในบ้าน เด็กก็ไม่มีโอกาสได้เห็นความหลากหลาย ความแตกต่าง มีเพียงการแสดงออกในรูปแบบซ้ำ ๆ เดิม เปรียบเสมือนอยู่ในโลกของตัวเองอีก ไม่สนใจสิ่งแวดล้อม มีการกระตุ้นตัวเอง และมีพฤติกรรมแปลก ๆ ที่ไม่เหมาะสมตามมา

เมื่อเด็กออกนอกบ้าน เด็กก็มีโอกาสได้พบเจอผู้คนที่หลากหลาย ทำให้รู้ถึงความแตกต่างของแต่ละคน ได้มีโอกาสเรียนรู้ว่าเด็กคนอื่นทำอะไร เล่นอะไร และเกิดการเลียนแบบขึ้นตามมา

การที่พาเด็กออกนอกบ้านเด็กอาจไปเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมบางอย่างมาบ้าง แต่ก็ เป็นโอกาสดีที่เราจะได้สอน และปรับแก้ให้เหมาะสม ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาต่อไป

การบอกคนภายนอกให้เข้าใจว่า ลูกของเราเป็นอะไร ต้องทำอย่างไร

ในการบอกควรพูดถึงทั้งสองด้าน คือ ปัญหาบางอย่างของเด็กที่มีอยู่ และความสามารถที่เด็กมีอยู่ว่าเด็กทำอะไรได้บ้าง แล้วสรุปว่าอาการเหล่านี้เรียกว่าออทิสติก ซึ่งเป็นปัญหาด้านพัฒนาการรูปแบบหนึ่ง เป็นอาการที่สามารถช่วยเหลือให้ดีขึ้นได้ และทุกคนที่รู้จักเด็กสามารถช่วยเหลือเด็กให้ดีขึ้นได้มากด้วย โดยการเข้ามาเล่น เข้ามาพูดคุยทักทาย และชักชวนทำกิจกรรมต่างๆ อย่างน้อยที่สุด

คือการเปิดโอกาสให้เด็กอยู่ร่วมกับเด็กคนอื่น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน เลียนแบบสิ่งที่เหมาะสม และมีพัฒนาการที่ดีต่อไป

การบอกคนภายนอกให้เข้าใจว่า ลูกของเราเป็นอะไร จะต้องบอกอย่างน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับความเกี่ยวข้องกับตัวเด็กด้วย ถ้าเป็นผู้เกี่ยวข้องโดยตรง เช่น คุณครู ก็อาจต้องทำความเข้าใจในระดับที่ละเอียดลึกซึ้งขึ้น เพื่อที่จะได้ช่วยสนับสนุน ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กในแนวทางที่เหมาะสม

เมื่อเด็กออทิสติกออกไปสู่สังคมภายนอก แล้วเขาแสดงพฤติกรรมแปลก ๆ ในที่สาธารณะ เราจะตักเตือนลูกในเรื่องนี้อย่างไร

เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมแปลก ๆ ในที่สาธารณะ ควรบอกให้เด็กทราบทุกครั้งว่าไม่ควรทำ เพราะอะไร ใช้คำพูดสั้น ๆ กระชับ ฟังเข้าใจง่าย พูดด้วยท่าทีที่เอาจริงเอาจัง เสียงดังพอประมาณ แต่ไม่ถึงกับต้องดุหรือต่อว่าเด็กรุนแรง จากนั้นก็เบี่ยงเบนความสนใจไปในกิจกรรมอื่นแทน

เนื่องจากเด็กมีปัญหาในการเข้าใจความเหมาะสมทางสังคม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องบอกเด็กให้ทราบทุกครั้ง ว่าไม่เหมาะสมเพราะอะไร และที่เหมาะสมคืออะไร ถ้าจะให้ดี ควรให้เด็กได้ทำพฤติกรรมที่เหมาะสมให้ดูด้วย

แต่วิธีการที่ดีที่สุดในการแก้ไข คือ การบอกให้เด็กรู้ล่วงหน้าก่อนว่าจะพาไปที่ไหน จะต้องเจออะไรบ้าง แล้วจะต้องทำอย่างไร เพื่อลดความตื่นเต้นของเด็ก ซึ่งจะช่วยให้เด็กควบคุมตัวเองได้ดีขึ้น

ในที่สาธารณะที่พลุกพล่านด้วยผู้คน ควรหรือไม่ที่นำลูกของเราไปสถานที่นั้น

ขึ้นอยู่กับความพร้อมของเด็กแต่ละคนมากกว่าครับ เด็กที่ยังควบคุมตัวเองได้ไม่ดี ไม่นิ่ง ริ่งไปมา ตื่นเต้นง่าย อาจยังไม่เหมาะที่จะพาไปในสถานที่ที่มีคนพลุกพล่าน ควรฝึกฝนเพิ่มเติมอีกกระยะหนึ่งให้หนึ่งได้พอสมควร เลือกพาไปในที่สาธารณะได้ แต่ควรเป็นที่ค่อนข้างสงบ ไม่มีคนมากเกินไป และมีคนที่สามารถประกบอย่างใกล้ชิดตลอดเวลา อาจเป็นสนามเด็กเล่นที่มีเด็กไม่มาก

สำหรับเด็กที่ได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี นิ่งพอ ควบคุมตัวเองได้ดีพอ ไม่ตื่นเต้นง่าย ก็สามารถพาเด็กไปได้ในทุกที่ เพื่อให้เด็กมีโอกาสเรียนรู้การอยู่ร่วมในสังคม แต่ควรมีการเตรียมตัวล่วงหน้า บอกเด็กให้รู้ล่วงหน้าก่อนเสมอ

ข้อควรระวังในการพาเด็กออทิสติกไปในที่สาธารณะ

ในการพาเด็กออทิสติกไปในที่สาธารณะ มีข้อพึงระวังบ้างประการ แต่ไม่ควรถึงกับระแวงจนไม่กล้าพาไปไหนเลย

สิ่งที่ต้องระวังมากที่สุด คือ อันตราย เนื่องจากเด็กยังอาจแยกแยะไม่ได้ว่า อะไรเป็นอันตราย หรือไม่เพียงไร เช่น เห็นหมาดุๆ อาจจะวิ่งเข้าไปจับ อาจปีนป่ายสูงๆ หรือเดินออกนอกถนน เป็นต้น ดังนั้นการประกบดูแลอย่างใกล้ชิดจึงมีความจำเป็นอย่างมาก

และที่สำคัญมาก เด็กอาจตื่นเต้น ตกใจ และอารมณ์รุนแรงขึ้น เมื่อไปในสถานที่ที่ไม่คุ้นเคย หรือ พบปะผู้คนที่ไม่คุ้นเคย ดังนั้นควรมีการเตรียมตัวเด็กล่วงหน้าก่อน เล่าให้ฟังถึงสถานที่ ที่จะไป จะได้เจออะไรบ้าง ถ้ามีรูปภาพประกอบด้วยยิ่งดี ถ้ามีการเตรียมความพร้อมล่วงหน้า เด็กก็จะสงบ และควบคุมตนเองได้ดี

การสอนมารยาททางสังคมให้เด็กออทิสติก มีวิธีการอย่างไร

วิธีการสอนมารยาททางสังคมที่ดีที่สุด คือการสอนจากสถานการณ์ในชีวิตประจำวันจริงๆ เมื่อเด็กทำอะไรที่ไม่เหมาะสม ให้บอกและเตือนในทันที ด้วยท่าทีที่จริงจัง เสียงดังที่พอเหมาะ แล้วให้เด็กทำสิ่งที่เหมาะสมให้ดู หรือถ้าเด็กยังทำไม่ได้ อาจทำให้ดูเป็นตัวอย่าง แล้วจับทำ เพื่อให้เด็กได้เคยทำในสิ่งที่ถูกต้องก่อน

เช่น ถ้าไม่ยอมสวัสดีทักทาย หรือสวัสดีไม่ตรงคน ไม่มองหน้า ให้บอกเด็กทำซ้ำใหม่อีกครั้ง ถ้ายังไม่ถูกต้องให้จับมือเด็กทำ แล้วชมเชย ให้แรงเสริม

นอกจากนี้ ควรมีการสอน โดยใช้เหตุการณ์สมมติที่หลากหลาย ทำให้ดูเป็นตัวอย่างก่อน แล้วให้เด็กทำตามในสถานการณ์ที่กำหนด ฝึกฝนซ้ำๆอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีการสอนให้ท่องจำตัวอย่างคำพูดที่เหมาะสม ที่จะใช้ในสถานการณ์ต่างๆ เช่น เวลาเจอเพื่อนจะเข้าไปทักทายอย่างไร เวลาอยากเข้าไปเล่นในกลุ่มร่วมกับเพื่อนจะต้องพูดว่าอะไร เป็นต้น

ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. พฤติกรรมแปลก ๆ ของเด็กออทิสติก. [Online] 2549; Available from: URL:

<http://www.happyhomeclinic.com/au07-abnormalbeh.htm>